

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

Conform regulamen. de
accesare a tarifului comer-
cial, categoria V.

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foile înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 250 Lei
Pe 6 luni . . . 150 Lei
Pentru străinătate 750 L. i

Unitatea

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Congresul Agru-lui

O mare sărbătoare a credinței și a iubirii de neam — Bucuria celor două jubilee: un sfert de veac de episcopat al P. S. Iuliu dela Cluj și cei 60 ani ai Păr. Ion Agârbiceanu

În intențiunile Comitetului Central, Congresul general al Agrului din toamna aceasta n'avea să samene cu cele din trecut. Nimic din pompa serbărilor de altădată, nimic din majestoasa desfășurare a mulțimilor înșiruite în nesfârșite procesiuni ale credinței. Ci aveau să se întrunească, astădată, puțini: un mănunchiu de fruntași, cari să stea la sfat greu, chibzuind cu îndurerată grije vremile de răscruce la care am ajuns, și căutând, în bezna nesiguranței generale, limanurile mântuirii. Un „congres de muncă”; așa a fost botezat. Așa i-s'a întocmit programul și ordinea de zi a ședințelor.

Și așa a fost, întocmai. Au venit fruntași din toate depărtările. Pentru vremile și greutățile de acum, în număr impunător. — Totul s'a petrecut după program. N'au fost serbări și nu s'au ținut discursuri frumoase și goale. Ci s'au prezentat rapoarte și referate, s'au examinat situații, s'au căutat noi orientări și s'au luat deciziile cerute de asprimea vremilor de răspântie pe care le străbatem.

În același timp însă, fără a răpi nimic din drepturile muncii — care s'a săvârșit deplină și rodnică — congresul a fost și o aleasă sărbătoare, pe care participanții o vor purta multă vreme în suflete. Ceeace a lipsit în extensiune, a compensat cu prisosință în adâncime. Totul s'a desfășurat în aer de rugă și de neînfrântă credință. Scrutând cu creștinească seninătate stările și zările pline de primejdii, congresiștii s'au întărit în dorința de a înfrunța bărbătește viitorul, luând de pe acum măsurile de apărare. Biserica și neamul s'au găsit din nou înfrățite până la contopire — ca totdeauna în clipele decizătoare de destin — în această perspectivă tainică a viitorului. Strângându-se sub steagurile Agrului, în jurul sfintelor altare, mireni noștri au ales calea cea mai rodnică, cea mai constructivă spre realizarea dreptății românești integrale. Adâncind credința străbună, aprinzând cu mai multă putere făclia latinității care ne-a dat în vremuri vieață națională, stăruind la o cât mai deplină încadrare în latinitate, noi apărăm neamul de permanenta amenințare a slavismului ce ne înconjoară din toate părțile.

Aceasta a fost atmosfera congresului dela Blaj. Dincolo de prezent, aici a grăit viitorul, și — după cum se exprimă moțiunea — mai prezenți decât cei prezenți au fost frații cei mulți și dragi,

le-a răpit

putința de a-și deprinde drepturile de agriști. Absența lor ne-a dat un congres trunchiat, deciziunile căruia își așteaptă ratificarea dela cea mai apropiată adunare statutară a tuturor membrilor Agrului, din întreaga și nedespărțita provincie de Alba-Iulia și Făgăraș,

Două împrejurări speciale s'au adăugat spre a da tărie deosebită acestui sentiment al unității indestructibile. În mijlocul nostru se găsea — alături de I. P. S. adm. apostolic Valeriu Traian, el însuși episcop al Orăzii, și de P. S. arhieriu Vasile — P. S. Ioan Suci, episcopul auxiliar dela Oradea, venit proaspăt în orașul său natal, după o absență forțată de doi ani. În el i-am văzut pe toți, încununați cu aureola martirialului și îmbrăcați în senina certitudine a credinței. — Tot atunci, împreună cu frații dela Cluj, congresul a sărbătorit fericita împlinire a unui sfert de veac de apostolat arhieresc al P. S. S. Iuliu Hossu, consacrat episcop tocmai în această sărbătoare a Intrării în biserică a Maicii Domnului. Am fost prezenți cu toții la marea liturghie jubilară din catedrala Schimbării la față, și de bună seamă, iubirea lui cea veșnic arzătoare ne-a cuprins și pe noi pe toți, Biserica noastră întreagă și întreg neamul românesc, în rugăciunile sale.

Respirând acest aer de înălțimi, ale credinței și iubirii, congresul a fost dominat tot timpul, în ciuda greutăților pe care nu le-a ignorat, de certitudinea biruinței viitoare. Pentru asigurarea ei, apostolatul mirean organizat în Agru și asociațiile afiliate — Reuniunile de femei Umfru, Astrul studenților, Operele Pontificale de răspândirea credinței, Asociația Corurilor bisericesti — împlinesc o muncă atât de necesară, încât nu numai că nu ne putem gândi la părăsirea lor, ci dacă n'ar exista, ar fi acum ceasul al 11-lea pentru a le crea. Spre norocul nostru, ele există și sunt mai vii decât păreau și se arătau.

În chip deosebit, reuniunile de femei au prezentat un raport de activitate încărcat de bogății neașteptate. Secția din Timișoara a „Astru”-lui dă întemeiate nădejdi pentru un nou avânt al vieții religioase în sânul tineretului universitar. „Operele de răspândire a credinței”, sfidând crâncena tragedie a vremii, își continuă cu mult elan drumul ascendent al anilor din urmă. Agrul bărbaților, cu rândurile comitetului întregite în acest congres, urmând directivele ce s'au dat, nu va întârzia să desăvârșască ce a mai rămas, constituind acea „acies bene ordinată” a Bisericii, pe care

o reclamă atât de imperios răutatea zilelor de azi și amenințările ascunse a celor de mâine.

Festivalul duos și de înaltă ținută, prin care s'au sărbătorit cei 60 de ani ai Pării Ion Agârbiceanu — unul din stâlpii de rezistență ai Agrului — a fost totodată o aleasă încununare a congresului însuși. Opera lui împletește în armonie desăvârșită credința și arta, precum în viața lui se îmbrățișează altarul Domnului cu slujba neamului. Și în toate și peste toate adevărul, binele și dreptatea rămân biruitoare asupra întunecului și fărâdelegii. — Așa va fi și în viața reală. In hoc signo — al frumosului ce luptă pentru bine — vices!

Pecetluit cu acest semn miraculos, congresul dela Blaj va însemna, fără îndoială, o peatră de hotar în viața Agrului.

Sub flamura credinții

Cuvânt de deschidere

de Dr. Al. Borza

Măine se împlinesc 13 ani de când aici, între zidurile sacre ale acestei catedrale venerabile din Blaj și în încăperile bătrânelor școli, dătătoare de nouă viață spre lumină neamului românesc, s'a constituit, cu nesfârșită însuflețire și în mijlocul unui optimism nețărmurit pentru viitorul strălucit al Bisericii și Neamului, Asociația Generală a Românilor Uniți.

Cine ar fi crezut atunci, că abia după un deceniu și ceva, se va întruni din nou în Roma noastră mică un congres al AGRU-lui, în împrejurări însă așa de cu totul schimbate, în mijlocul unui dezastru bisericesc și național pe care nu și l-ar fi putut imagina nici cel mai pesimist dintre noi în anul 1929! Cea mai românească regiune a României, cea mai înfloritoare parte a provinciei noastre mitropolitane este acum ruptă din cadrele Statului Român și din trupul viu al Bisericii noastre strămoșești române unite cu Roma. Pământuri, unde s'a păstrat mai vie viața străveche daco-romană, unde au fost întotdeauna cele mai puternice sentimentele și manifestațiile de credință românească în unitatea țării care s'a realizat la împlinirea vremii: țara Voevozilor maramureșeni, leagănul leului dela Șișești și al marilor cărturari și patrioți fără sfârșit, Clujul martirilor și Oradea, bastion întotdeauna al legii noastre române unite și al marilor așezăminte de educație românească, sunt acum despărțite de restul țării și de centrul nostru religios de totdeauna, Blajul,

Și pe lângă această nenorocire specială a noastră și mai vartos a Bisericii noastre, ne aflăm în mijlocul unor convulsii mondiale, în haosul unor noi concepții despre organizarea omenimii, care își aruncă spec-

trul hidos asupra viitorului credinței și al Bisericii, în numele cărora se dă cea mai crâncenă înclăștare armată a omenirii, pe care a cunoscut-o vre-odată istoria, și în care suntem angajați și noi Români cu tot ce avem pe pământ: cu sângele și viața noastră, cu tot avutul și posibilitățile noastre de eforturi.

Pentru aceea primul nostru gând, când ne întrunim în asemenea împrejurări apocaliptice la un Congres al organizației de apărare și luptă a Bisericii române unite, se îndreaptă către Părintele Ceresc, susținător al Bisericii Sale, dela care așteptăm mila și salvarea poporului Său credincios. Primul nostru salut de îmbărbătare se îndreaptă însă către acei frați ai noștri, care din cauza unei forțe într'adevăr „majore”, nu au putut da ascultare glasului nostru de chemare, dar cu sufletul lor întreg și inobilat prin suferințe sunt aici prezenți.

Mai mult ca altădată, întrunindu-ne într'o ocazie atât de sărbătorească, ne îndreptăm acum gândul de închinare către Părintele creștinătății, Sfântul Părinte dela Roma, care singur a susținut și a ocrotit unitatea provinciei noastre bisericești, împotriva poftii haine a dușmanilor noștri de totdeauna, și care în iubirea sa de Părinte va salva și de această dată credincioasa sa fiică română unită, punte de legătură între Apus și între Orientul, care din atâtea puncte de vedere a denaturat vrerile religioase ale popoarelor sale.

Dar salvarea crucii și mântuirea Bisericii noastre, împreună cu a neamului întreg, numai dela încrucișarea spadelor poate veni. Trimitem închinarea noastră aceluia, care simbolizează unitatea neamului și este supremul conducător al oștirii, implorând Cerului: „Biruință Regelui nostru asupra dușmanilor dăruiește și cu crucea Ta păzește pe poporul Tău”. În același gând cuprindem pe Mareșalul său conducător de țară, care a desorbit pe fiii neamului din Răsărit, și ne conduce acum, printr'un jertfelnic război, la reîntregirea țării noastre înspre Apus.

Prea Sfințiți Părinți, Onorat Congres, Ani de zile am tot amânat întrunirea noastră, la care trebuia să dăm expresie nu numai bucuriilor și nădejilor care ne însuflețeau, ci și răului care ne paște.

Acum, când ne întrunim din toate colțurile țării noastre ciuntite, toți fiii bisericii noastre, nu ne vom plânge ca odinioară jidovii la râul Vavilonului și ca troianii pe pe ruinele Iliionului. Nu vom face recriminări acelora, care măcar acum ar trebui să-și dea seama de consecințele răutății lor, ci ca întotdeauna vom proceda fără frazeologie patriotardă și fără declamațiuni la munca pozitivă de salvare a supremelor bunuri spirituale și morale ale neamului, la prudentă și prevăzătoare chibzuire de căi și mijloace, prin care vom putea asigura, în viitorul apropiat și mai îndepărtat, dănuirea credinței creștine și înflorirea Bisericii creștine în mijlocul poporului și a țării românești independente.

Vom lucra însuflețiți de o credință ne-strămutată în Acela care a asigurat că nici porțile iadului nu vor putea birui biserica sa clădită pe stâncă; vom lucra în spiritul patriotismului cald, botezat acum îmbelșugat cu suferințele neînchipuite ale pribegilor și ale luptătorilor dela front, și cu sângele martirilor dela Ip și aiurea, care și acum, ca altădată, va fi „semen christianorum”, sămânța creștinilor români renăscuți, prin această încercare a Proniei cerești, la o viață mai românească și mai creștinească.

Pe când alte congrese se pierdeau în fastul orbitor al procesiunilor, în nobila emulare a corurilor divine, în dialectica discuțiilor asupra statutelor, regulamentelor și chestiunilor de formă, ori paradau cu amănuntele bogate ale vieții societare, atât de des străbătute și de elemente de slăbiciunea omenescă a vanităților trecătoare, acum porunca ceasului este să ne ocupăm de probleme existențiale pentru biserică, neam și țară, de întronarea principiilor de viață creștină adevărată, care singură va face să supraviețuiască neamul și biserica unită cataclismul

Continuarea în pag. 3 a

Cetiți și răspândiți

„UNREA“

Problema jidovească, — a jidanului din noi... Până când nu rezolvăm problema jidanului din noi, nu putem afirma un antisemitism complet și integral. Antisemit, fiecare poate fi, începând cu băieții dela Grădița de copii, inclusive semidoctii și analfabeții. Unul fiecare putem striga: „jos jidanii!” Dar nu fiecare poate articula strigătul celalalt, de afirmare și biruință: „Sus române!”

În cazul dintâi îți trebuie câteva cuvinte și idei; o svastică la butonieră și glas cât mai sonor, — în cazul celalalt însă, trebuie o colosală și înfricoșată muncă pe tărâmul cultural: educație și instrucție, ceea ce comportă timp și osteneți încercate cu darurile jertfelor morale și materiale, în atâtea și atâtea compartimente ale vieții sociale, în toate laturile sale de trăire și afirmare.

Nemuritorul Eminescu însuși a arătat acest principiu, acest gând pe care eu îl afirm aci, în eternele sale versuri lapidar de clare:

„Cine a îndrăgit streinii, — Mânca-i-ar inima câinii!”

Reversul acestor versuri - blestem: dragostea de Națiunea ta, — dragoste, ce ține în locul întâi de coborârea la inima mulțimii cu toate darurile culturii, a solidarității naționale, a frumuseților morale-materiale, din întrebuintarea cărora să se tragă maximum de folos, — de afirmare și creație, — adeva de domn și stăpân pe munca și inima ta; în prezent și totdeauna.

Afirmându-se astfel o națiune, jidanul celalalt cade dela sine, operat ca un apendice fără folos pentru organismul, fie național sau omenesc.

Valeriu Bora

FOIȚA „UNIRII“

Ion Agârbiceanu — elevul Blajului

Cuvânt omagial la sărbătorirea lui

de Dr. Coriolan Suciu

directorul liceului „Sf. Vasile cel Mare“

Reverendisime Părinte Agârbiceanu,

Când în numele institutelor de învățământ din Blaj și în special în numele Liceului „Sf. Vasile cel Mare“ — în care Vi s'a mlădat personalitatea —, îmi revine plăcuta îndatorire de a rosti un cuvânt de salut cu ocaziunea sărbătoririi Dvs. de astăzi, gândul meu zboară înapoi cu o jumătate de secol, la timpul copilăriei Dvs.

Și pare că văd cum un boboc de copil, rumen și robust, la frageda etate de 8 ani, părăsind satul natal Cenade — unde a fost păcurarul oilor părințești și unde a îndrăgit natura cu toate frumusețile ei, — venea însoțit de badea Nicolae și de lelea Ana, să se înscrie în clasa III primară, la normele din Blaj. Ciobănașul dia Cenade apuca drumul orașului pentru a se face domnișor, apoi preot.

În frumosul trup pe care i-l dăruiseră părinții săi, Cel de Sus a sădit schinteia inte-

liginții și o deosebită înclinare spre învățatură.

Au de an tinărul creștea cu vârsta și cu înțelepciunea, fiind fala dascălilor și bucuria părinților săi.

Între anii școlari 1892—93 și 1899—1900 Ioan Agârbiceanu străbătea clasele liceului sau gimnaziului superior, având de profesor de clasă sau diriginte, în clasele I—III pe Iuliu Karsai, iar din clasa IV—VIII pe înflăcăratul naționalist, profesorul Gavril Precup (cu intrerupere doar în clasa V, când a avut diriginte pe prof. Nicolae Popescu).

Și cum ziua bună se cunoaște de dimineață, tinărul Ioan Agârbiceanu, care din primele clase era tot printre primii din clasă, va promova liceul și maturitatea cu nota eminent.

Din 122 elevi câți începuseră liceul în cl. I, în clasa VIII nu mai rămăseseră decât 16, și în fruntea acestora, atât în catalog cât și la studii era Agârbiceanu Ioan.

Sub mâna energică și părintească a directorului Iosif Hossu și sub conducerea pricepută a profesorului de clasă Gavril Precup, tânărul Agârbiceanu, care crescuse înalt și frumos ca un brad și fraged ca un lăger — cum se descrie în Legea Monji, sub numele de Andrei Pasou — în cei 8 ani de liceu înmagazinase dela profesorii săi tot ce putea da școala românească din Ardeal de acum 40—50 de ani.

Dragostea de limba și literatura română, cultul față de limba strămoșilor noștri romani și înclinări față de subtilitățile filosofiei i le-a infiltrat dirigintele clasei, profesorul Gavril Precup. Atragerea față de științele naturale — care se va gândi mai târziu să și-o aleagă de specialitate dacă i-ar fi dat să și aleagă cariera profesorală — i-a potențat-o prof. Ambrosiu Cheșianu. — Aron Deac și Alexandru Uilăcan, Octavian Bonfiniu și Nicolae Popescu, Emil Viciu, Vasile Suciu și alții i-au fost îndrumători în cariera sa de elev.

În ultimii doi ani, în cadrele Societății de lectură a elevilor el va munci intens, dând dovadă de un real talent, pe care cu multă satisfacție i l-a remarcat profesorul conducător Gavril Precup.

Când a ajuns în clasa VIII a început să publice poezii și schițe în foiletonul ziarului local „Unirea”. Menționez astfel oda dedicată Mitropolitului Dr. Ioan Vancea, aceluși „părinte bun și iubitor”, care „cu inima bătând de fericire — Ne-a ridicat lăcaș de adăpostire” și al cărui spirit șoptește urmașilor: „Pe cum eu am luptat, luptați și voi”.

Sau oda scrisă în anul 1900, ca bacalaureat, cu ocaziunea serbărilor bicentenare ale Unirii cu Roma, când imitând oda alegorică „Ad Republicam” a lui Horațiu, aseamănă neamul românesc cu o naie, care se află pe marea furtunoasă și care scapă de naufragiu numai ancorând la Roma originii noastre.

mondial ce ne inconjoară. Trebuie să ne dăm seamă că devizele declamatorice ale atâtor, care le banalizează prin pronunțarea lor numai de pe buze: cruce... creștin... evanghelie... biserică strămoșească... și altele, nu vor salva nava neamului și a bisericii noastre amenințate, din toate părțile numai de Scile și Caribdis. Nici onorurile exterioare și nici pozițiile bugetare nu ne vor salva, ci numai reîntoarcerea simplă, sinceră și naturală la preceptele evanghelice, care va asigura și pentru Biserică cel mai mare bun și singura cheazăie a existenței ei, între orice împrejurări, împotriva oricăror influențe lumesti de orice factură externă, străină: independența spirituală, morală și materială a bisericii române unite. Și cred că nu greșesc dacă afirm, că numai asigurându-ne întietatea Bisericii în creșterea copiilor noștri, ne vom putea făuri viitorul Bisericii și al neamului, în spirit creștin. Școli confesionale, internate, ordine călugărești de educație, acestea sunt panaceul salvator!

Despre aceasta este acum vorbă. Față de această chestiune trebuie să dispară micile preocupări și chestiunile de importanță secundară. Prin hotărârile noastre va trebui să întărim solidaritatea în jurul păstorilor noștri sufletești, care ne cărmuesc cu atâta grije părintească și față de care ne arătăm adâncă noastră grațitudine pentru părinteasca lor prezență în mijlocul nostru, presidând spiritualicește adunarea noastră de azi.

Hotărârile noastre vor trebui să fie însă un prețuit îndreptar și pentru puterea lumescă, care are acum sarcina cea mai grea pe care și-a asumat-o cândva o cărmuire, de a duce la limanul mântuirii un neam și o țară.

Atotputernicul Dumnezeu să binecuvinteze lucrările acestui Congres, pe care am einstea să-l declar deschis, rugând pe Excelențele Lor, Înalt Prea Sfinții Arhieri aiici prezenți, să binecuvinteze și să îndrumeze cu înțelepciunea Lor înaltă lucrările acestui Congres.

Momente dela Congresul Agru-lui

Dare de seamă amănunțită despre lucrările congresului va apare într'un număr special al *buletinului „Agru“* care, într'o formă ori alta, va trebui să învie. Noi vom fixa aci, pentru cititori, câteva momente mai de seamă, urmând ca rând pe rând să discutăm și comentăm unele din preocupările și deciziunile luate de congres.

Să aruncăm, înainte de toate, o

Privire peste cei prezenți.

Sunt mulți. În frunte cu I. P. S. *Valeriu Traian* și cu P. P. S. S. arhieri *Vasile Aftenie* și *Ioan Suciu* și cu membrii Ven. Capitlu Mitropolitan, au fost stăruitori în cercetarea ședințelor, cum era și firesc, blăjenii: clerul gremial, corpurile didactice, doamne și domni mulți, în frunte cu Primarul urbei, d-l Emil Negruțiu. Iată lista, din păcate foarte incompletă, a participanților veniți din afară:

Dr. Nicolae Brinzeu, prepozit, Lugoj; Ioan Agârbiceanu, canonic, Sibiu; Dr. Alexandru Borza, prof. universitar, Timișoara; Veturia Dr. Borza, membră în comitetul central al „Umfru“-lui, Timișoara; Dr. Ioan Cosma, notar public, Sibiu; Dr. Pompiliu Simonetti, avocat, Sibiu; Gheorghe Ivan, vicar, Făgăraș; Eugen Arieșan, protopop, Târnăveni; Nicolae Crețu, protopop, Aiud; Gheorghe Simu, protopop, Dumbrăveni; Alexandru Buia, prof. univ. Timișoara; Dr. Onoriu Cismașiu, notar public, Târnăveni; Pavel Cismașiu, inspector școlar, Turda; Dr. Ioan German, primpretor, Dumbrăveni; Dr. Traian Denghel, primpretor, Valea Lungă; Dr. Alexandru Vamoșiu, avocat, Dumbrăveni; Dr. Ioan Tenchea, avocat, Timișoara; Pulcheria Smighelschi, profesoară, Sibiu; Eliza Dr. Pavel, directoara lic. de fete, Beiuș; Angela Sălăgean, profesoară, Beiuș; Olga Dr. Vicașiu, prezidenta Umfru-lui diecezei Lugojuului, Arad; Dr. Iuliu Rațiu, vicar, Timișoara; D-na și dl Dr. Nicolae Marcu, director de bancă, Aiud; Teodosia Simu, pres. Reun. Femeilor Române, Dumbrăveni; Livia Coldea, profesoară, Dumbrăveni; Zina Dr. Popa, delegată, Turda; Leontina Balint, delegată, Turda; Dr. Nicolae Popa, președintele „Astru-

lui“, București; Ladislau Teglaşu, paroh. prot. onorar, Timișoara; Vasile Bolca, profesor, Aiud; Demetriu Todoran, pensionar, Târnăveni; Damian Pop, profesor, președintele „Agrului“, Turda; Cornel Oțel, vicar, Abrud; Iuliu Mureșan, subinspector școlar, Mediaș; Vasile Peter, învățător, Mediaș; Porfiriu Pop, profesor, Aiud; Elena Dredețian, Târnăveni; Viorica Simon, Târnăveni; Ioan Magda, protopop, Alba-Iulia; Ștefan Bălan, canonic, Lugoj; Petre Suciu, Lugoj; Protop. Voștinari, Arad; Protop. Ioniță Pop, Lupeni; D-na și D-soara Agârbiceanu; Canonic Ploșcariu, Lugoj; Victor Mureșan, insp. gen. financ.; Marian, Beiuș; Protop. Paveloni, Orăștie; Canonic Dr. Coriolan Tămăianu, Beiuș; Dr. Costea, Dumbrăveni; Maior Manoilă; Ing. Bordea, Reșița; Prof. S. Ciurmașiu, Orăștie; și alții.

Pe marginea programului

Sâmbătă dimineața, după sf. Liturghie din catedrală, s'a ținut în sala profesorală a liceului de băieți *adunarea generală de reconstituire a Agru-lui local Blaj*, care a fost pus sub prezidenția atât de apreciată a d-lui *Nic. F. Negruțiu*, președ. org. arhidiecezane.

Curând după masă au început *ședințele comitetelor*, pentru ca la ora din program să se deschidă *prima ședință a Congresului*. Cuvântul plin de avânt și de cuprins al d-lui *Dr. Al. Borza* — care a condus, cu atâta pricepere, aproape singur, întreaga organizație agristă tot timpul dela ultimul congres general ținut în România pe atunci încă mare, și până astăzi, — a reușit să creeze dela primele fraze atmosfera de elevată concentrare care va stăpâni până la capăt. (Cuvântarea o publicăm în fruntea acestui număr al „Unirii“). — Binecuvântarea I. P. S. *Valeriu Traian*, însoțită de calde urări, a fost o cheazăie anticipată nu numai pentru reușita adunării, ci și o garanție de biruință a Agru-lui și a Bisericii Unite pe care nici o vicisitudine a vremii nu a putut-o înfrânge în trecut și nu o va putea învinge nici în viitor.

S'au prezentat apoi *rapoartele* despre situația și activitatea organizațiilor. — Mai lungi decât credeam; fiindcă aveau de spus neasemănat mai mult decât s'ar fi putut

Și fiindcă *Andrei Pascu* — recte *Ioan Agârbiceanu* — „a fost cel dintâi în toate clasele de gimnaz, a avut domni la oraș și profesori, cari au ținut mult la el“ (*Legea Minții*, p. 11), după terminarea liceului a fost trimis să urmeze teologia la Seminarul Central din Budapesta.

Cei cari am avut ocaziunea să bătătorim aceleași drumuri și să urcăm aceleași trepte de seminar și de universitate, pare că retrăim acea intensă și agitată viață de seminar budapestan, pe care cu atâta plasticitate ne-o descrie în povestea vieții lui *Andrei Pascu*, în acea minunată autobiografie a vieții sale de seminarist, din romanul *Legea Minții*. Viața sbuciumată a celor 16 trimiși ai bisericii noastre greco-catolice, constituiți într'o mică republică în sinul Seminarului Central, din capitala Ungariei poliglote, cu furibunda concurență la învățătură — pentru a nu rămânea nația noastră în urma celorlalte nații din Ungaria, cari își trimiteau reprezentanți în acest select institut de alumni, — cu izbucnirile de naționalism românesc, cu ședințele secrete ale societății românești de lectură din odăița românească din seminar, — unde se întreținea nestânsă dragostea limbii și a simțământului românesc („Deșteaptă-te Române“ cântat sub firma de „Impărate Ceres“ — *Veni Sancte Spiritus*), cu viața de seminar cronometrată și încadrată în obositoare tipare de

deprinderi sufletești, cu acele crize sufletești, cari tinărului *Andrei Pascu* i-au pus în cumpană cariera preoțească, se reoglindesc în acele confesiuni pe cari le atribue pseudonimului său.

Și iată că s'a realizat prezicerea paterului iezuit care a ținut exercițiile spirituale din seminar, în toamna anului 1900, când *Andrei Pascu* își începea cariera de cleric, care era să i se curme brusc din cauza unei crize sufletești. Anume, zisese Paterul, privitor la tinărul cleric care era gata-gata să părăsească seminarul: „Trebuie să fie un tinăr cu calități deosebite... Are o adâncă inclinare spre a observa, a medita și pare a avea un suflet în care vibrează sentimentele cu putere, cu vioiciune. Se poate foarte ușor să iasă din el un cleric, un preot minunat. Doamne, câți sunt între clerici, între preoți, cari n'au trecut niciodată printr'o adevărată criză sufletească. Dar nici nu sunt ei apostoli, ci simbriași ai bisericii“ (*Legea Minții*, p. 91).

Sufletul inclinat spre meditație, observație și sentimentalism ne-a dat pe scriitorul *Ioan Agârbiceanu*, și ne-a dat și pe canonicul eparhiei clujene, preot și apostol după inima lui *Hristos*.

Prin scrisul său, acest *Chateaubriand* românesc a provocat în literatura noastră o renaștere religioasă. Ca și la marele scriitor francez, convingerea sa ținește din inimă. „J'ai pleuré et j'ai cru“, a spus autorul nemu-

ritoarei apologii *Le Génie du Christianisme*. „Lăudat să fie deapurarea Atotputernicul și Veșnicul, care s'a milostivit să-mi trimită lumina“, a exclamat clericul, care citind pe marele sfânt al bisericii Răsăritului (patron al liceului nostru), pe Sfântul *Vasile cel Mare*, a dat de maxima, că: „fericiți aceia care nu numai cred, ci li se dă dar să și înțeleagă“. (*I. Agârbiceanu, Mărturisiri, Rev. Fundațiilor Regale, Dec. 1941. p. 545*).

Dați-mi voie, mult stimat și iubite *Părinte Agârbiceanu*, ca în numele liceului care poartă numele marelui sfânt, a cărui înțelepciune a contribuit la darul și lumina revărsată de Sus în sufletul Dvs, să Vă urez, din prilejul acestei sărbătoriri a împlinirii vârste de 60 de ani, din care mai bime de 4 decenii consacrați unei fecunde activități literare și unei rodnice munci în via Domnului, — să Vă urez, zic, sănătate și putere de muncă întru lungime de zile, pentru mai marea glorie a literaturii române, a bisericii române unite pe care o serviți și a școlilor din Blaj, de unde ați prins aripi de vultur pentru bogata și prețioasă operă literară ce ați realizat și care vă va îndreptăți ca spre zenitul vieții să puteți exclama cu poetul *Horățiu*: „Exegi monumentum aere perennius“, și „Non omnis moriar, multa pars mei vitabit Libitinam“. (Am isprăvit un monument nepieritor și voi supraviețui și după moarte).

bănu. — Evenimentele mari prin care trecem au făcut să nu vedem munca modestă dar asiduă desfășurată de asociațiile noastre bisericesti. Vigilența d-lui prof. Borza n'a scăpat nici un moment mai important din viața bisericască și românească. Unde a trebuit, Agru a fost prezent și a spus cuvântul potrivit. — Vrednice de multă laudă *Reuniunile de femei*; lucrează mai cu spor și mai cu zel decât în vremuri normale. — *Operele Pontificale* de răspândire a credinții, prezidate de Il. Sa Dr. Nic. Brnzeu, fac progrese care s'au remarcat, cu drept cuvânt, și de către conducerea centrală dela Roma. — *Astrul* studenților dă noi speranțe. Tineretul îl caută pe Dumnezeu. Laudabile mai ales realizările dela Timișoara, dirijate de d. prof. Borza și Buia, secretarul general al Agru-lui.

Timpul trece repede. Abia s'au mai putut alege comisiile prevăzute în program; cele două „referate“ a trebuit să se amâne pentru *ședința a doua*, care s'a ținut Duminecă, după liturghia solemnă din catedrală — cu minunata predică a Păr. Agârbiceanu. Sala Palatului Cultural arhiplină și foarte atentă, concentrată. — Cele două referate, a d-lui adv. Ion Tenchea din Timișoara, despre „Situția juridică a Bisericii rom. unite în Statul Român“ și a d-lui prof. Aug. Popa despre „Problemele de azi ale Agru-lui“, au ținut încordat interesul tuturor.

Marele dușman: timpul, n'a permis nici acum epuizarea programului. Abia au terminat referenții, lumea a plecat la masă. I. P. S. Valeriu Traian a invitat la masă un număr impunător de congresiști: aproape o sută! — Dar și aici a trebuit să ne grăbim. Nu s'au terminat lucrările! Ședința a continuat, deci, la 3 $\frac{1}{2}$ după masă, în Seminarul teologic. Aici s'au prezentat rapoartele comisiunilor alese în preziua. (Raportori: Dr. Ioan Cosma, președintele baroului notarilor publici; adv. Dr. Simonetti, primpretor Micu, Nic. Negruțiu). S'a luat apoi știre cu plăcere numărul mare de membri pe viață și fondatori înscrși dintre participanții la congres.

Cu entusiaste ovații, Congresul a apro-

bat textul *telegramelor omagiale* expediate Sfântului Părinte la Roma, M. S. Regelui, Conducătorului Statului, P. S. Sale Iuliu al Clujului care-și prăznuia împlinirea a 25 ani de episcopat. Cu aceeași însuflețire a fost aprobată în unanimitate *Moțiunea*, citită de prof. Aug. Popa. — Cu un ultim cuvânt al președintelui, prof. Borza, și o caldă rugăciune către Domnul, ședințele de lucru ale Congresului s'au declarat închise.

Ne-a mai rămas festivalul pentru *sărbătorirea Păr. Ion Agârbiceanu*, din prilejul împlinirii celor 60 de ani ai săi, atât de bogată în muncă, atât de roditori în viața neamului și a bisericii.

Cel dintâi cuvânt a fost acela al Bisericii, rostit de I. P. S. Valeriu Traian; apoi salutul Capitlului din Cluj și Blaj prezentat de către Il. S. Dr. V. Macaveiu. D. profesor Borza a tălmăcit omagiile Agrului; Dr. C. Suciu pe cele ale liceului „St. Vasile“ unde și-a făcut sărbătoritul ucenicia școlii și începuturile literare. Dna canonic Maior, în numele Reuniunilor de femei, a exprimat recunoștința mamelor pentru lectura nobilă ce o găsec ele și copiii lor în scrierile Păr. Agârbiceanu. Sentimentele de admirație și grațitudine ale tineretului școlar le-a tălmăcit cu aleasă măiestrie eleva M. Nistôr din cl. VII. lic. — Programul, publicat la vremea sa și în „Unirea“, și-a urmat cursul, remarcându-se în deosebi cele două prezentări a operei și personalității Păr. Agârbiceanu, făcute de către profesorii, scriitorii ei înșiși, Virgil Stanciu („Scriitorul Ion Agârbiceanu“) și Gheorghe Biris („Ion Agârbiceanu și Blajul“).

În cuvinte emoționante, Păr. Agârbiceanu a mulțumit pentru cinstea care i-s'a făcut și, arătându-și dragostea față de Blajul nostru, a dat sfaturi părintești tineretului despre felul cum trebuie să aleagă cărțile bune dintre cele rele, accentuând că ceace este rău din punct de vedere moral, nu este frumos din punctul de vedere al literaturii.

În acordurile solemne ale imnului Preacuratei, cântat de corul mixt al școlilor normale, sub conducerea Prof. C. Cherebețiu, festivalul și congresul — și-au găsit un final înălțător!

„Scrieri pentru muncitori“. Înregistrăm următoarele rânduri publicate într'un articol, sub titlul de mai sus, în gazeta „Viața“, Nr. din 21 Ocl. a. c.:

„În biblioteca lucrătorului de fabrică puteai găsi oricând, pe oricare dintre apologeții ateismului resmeriții economice. Dar nu vei găsi niciodată o carte de morală, o carte de lămurire. Fiindcă primele îi erau oferite în mod gratuit și insistent, cele de a doua erau rari, costisitoare și se adresau de cele mai multe ori unei anumite categorii, între cari, cei mai importanți erau intelectualii..

În Franța, acțiunea împotriva publicațiilor marxiste și atee era susținută de casa Bapard, o creațiune a ordinului călugăresc d'Assomption (Adormirea Maicii Domnului), iar colecția „La bonne presse“ e o mărturie a străduinței de a elimina otrava sufletească pe care oficinele iudaice o picură zi de zi în sufletul muncitorului.

Dar acțiunea nu s'a oprit numai la atât. Parte din călugării S. I. (iezuiții) au inaugurat chiar o colecție de scrieri cu un caracter net antisocialist și anti-iudaic. Din această colecție mi-a fost donată o broșură cu titlul sugestiv: Socialism și creștinism social, de Henri du Passage S. I. în care, într'o formă accesibilă oricărui cetitor, îi sunt prezentate toate nuanțele socialismului, cu replici ideologice și etice, de o logică irefutabilă. Această broșură a fost tradusă de un preot român V. I. Opreșu, și după cât se pare ar fi voit să inaugureze un ciclu cu titlu: Cartea muncitorului. Dar se pare că intenția s'a oprit la această singură carte. Motivele nu interesează. Probabil cauza e de ordin financiar.

Ca un marginal la acest fapt, vreau să sugerez forurilor bisericesti (fie ortodoxe, fie unite) nevoia imperioasă de a urma exemplul preotului V. I. Opreșu și a pune la dispoziția muncitorimii cărți, ce în mod sigur își au rostul..

M'a ales azi — când lumea își făurește un nou ev“. — Fără comentari!

Fratelui Ion Agârbiceanu

Frate Ioane, Ai împlinit și tu 60 de ani! Eu te-am întrecut cu un an. Nu știu, pentru ce trebuie să fie sărbătorit cineva la etatea asta? Pentru că se apropie de limita, pe care o dă Psalmistul, care zice: „Zilele vieții noastre sunt 70 de ani, iar pentru cei mai tari 80 de ani, iar ce este mai mult, nu-i decât ostenală și durere“ (Ps. 8, 9, 10)? Aș mai înțelege, dacă limita ar fi, cum spune Înțeleptul Sirah: „Numărul zilelor omului cel mult o sută de ani“ (18, 8), pentru că atunci ar mai rămânea patruzeci de procente. Dar așa, când abia mai rămân câteva procente... slabă mângâiere, nu prea veselă sărbătoare. Dar oamenii sărbătoresc, ca să-și dea curaj și lor și — sărbătoritului. Mi-aduc aminte când cineva a pomenit d-lui Vaida, că a împlinit 60 de ani, ce răspuns plin de încredere în forțele sale bărbătești a dat cel vizat. Și poate — pentru moment — să fi fost aproape de adevăr. Dar — l-ai văzut în timpul din urmă pe d. Vaida?

Astăvară stând în un parc al Timișoarei cu fratele Ioan Montani, priviam amândoi cu lacrimi în ochi tabloul nostru din clasa a VII-a. La ce ne gândiam? Amândoi la același lucru, dar nu-l spuneam noi, îl spuneau lacrimile noastre. „Și ce frumoși feciori eram“,

am zis eu, și acum, „două jucării stricate“, vorba lui Topârceanu, sau aproape stricate.

Tot astăvară un prieten îmi scria: „Ce mai faci? Cum te împaci cu viața de acolo?“ I-am răspuns cu cuvintele dela (38,1): Isaia „Pune rânduială în casa ta, căci vei muri și nu vei trăi“. Dar ce înșir eu aici, în preajma sărbătoririi tale la Blaj? Cu alt gând m'am apucat de scris. Vreau să scriu amintiri din viața ta, din viața noastră, din copilărie. Amintiri, pentru că dela o vreme omul trăiește sub vraja amintirilor.

Am cetit sărbătorirea dela Sibiu, dar nicăiri nu am văzut pomenire despre *fratele tău Strâmbu*, adevărat despre subsemnatul, care purtam — de voie, dar mai mult de nevoie — acest nume, cu care mi-ai adresat și scrisorile din „Drapelul“ de pe vremuri. Și trebuia să fiu pomenit, pentru că adevărul este, că eu te-am introdus în publicistica și literatura românească.

Iată musca la arat, vor zice unii; dar așa-i. Știi, cum ți-am smuls manuscrisul din mână și am fugit cu el după *baciu Aurel*, care ieșise din curtea tipografiei și o lua spre piață? Baciu Aurel se uită întâi la scrisoare, apoi cetește, zimbește, cetește mai departe, zimbește din nou și mă întrebă, „Dar unde-i poetul tău?“ „E după poartă“, răspund eu, descoperindu-i locul, unde te-ai ascuns. Baciu Aurel se întoarce și te tragă

de după poartă: „Știi, că scrii frumos“, a zis dânsul și a stat puțin de vorbă, luând manuscrisul și — publicând poezia. Iacă, așa te-am introdus eu în literatura română! Era aceasta o recunoaștere publică, după ce te remarcase în clasă iubitul nostru profesor *Gavrilă Precup*, când cu descrierea Băraganului, mi se pare. Dar vezi, meritul meu nu a fost relevat de oratorii dela Sibiu și nu va fi nici de cei dela Blaj. Musca la arat rămâne, simplu, musca la arat.

Când ne-am împrietinit mai tare? Cred că apropierea s'a făcut pe încetul. La redacția „Unirii“ se găsiu gazete și reviste și acestea te-au adus și pe tine și pe Maior, (un frumos talent poetic am pierdut cu el), pe Brnzeu și pe ceilalți: În chiliuța mea de lângă camera redactorului era clubul nostru. Mi-aduc aminte, că V'am admirat la o lectură interesantă. Pusesem mâna pe o Scriptură anglicană. Cât haz am făcut atunci, ceterind viața patriarhilor? Tu rideai mai cu poftă și nu-ți venea să crezi, că e cu adevărat Biblia. N'om fi fost noi cei dintâi, nici cei de pe urmă, cari am făcut haz din lectura acelei părți a Bibliei. Firește, mai târziu, tu la Budapesta, eu la Blaj am învățat, cum trebuie să umblăm cu Biblia. — „Castelul din Carpați“ al lui Jules Verne, venit cu posta la redacție, l-am cetit în o după-amiază cu tine și cu Maior, schimbându-ne la cetit. Cu

P. S. Iuliu al Clujului

implinește un sfert de veac de binecuvântată apostolie episcopală

sfert de secol în care l-a fost dat să fie Mare Păstor de suflete. — Era încă la începutul cărării apostolești când a plecat, în cap de iarnă, dela Alba-Iulia la București, cu marea solie a unirii, pentruca în toamna aceasta jubilară să treacă Feleacul cu pașaport și să-și găsească, la reîntorcere, casa devastată de furii barbare... Gâte nu s'au întâmplat de atunci și până astăzi! Câte nu s'au sfărmat și s'au schimbat în curgerea fără hodnă a anilor!

Singur el, episcopul Iuliu, a rămas neschimbat! Aceeași înfățișare, aceeași energie, același zel nepotolit, aceeași muncă neodihnită, aceeași bunătate cuceritoare. — Pildă vie despre incomparabila putere a spiritului peste forța destrămoare a materiei.

Căci pe vlădicul Iuliu l-a ținut așa cum este văpaia aprinsă din inima lui. Sufletul lui de foc e taina puterii de muncă uimitoare pe care o desfășoară din zi în noapte, cu metodă, cu spor, după program observat cu punctualitate de ceasornic. — În 25 de ani, „episcopul vizitațiilor canonice” și-a văzut de repețite ori fiecare sat și cătun din vasta dieceză. În mii de cuvântări calde și de scriitori a vestit adevărurile veșnice. A făcut din Cluj puternică cetate a Bisericii noastre, cu demnă reședință episcopală, cu admirabil Seminar teologic. Cu aprigă stăruință a apărât și desvoltat cele două școli normale confessionale, de băieți și fete, dela Gherla. Și Doamne, cât de bine prind ele acum fraților noștri năpăstuiți, care se strâng acum în jurul vlădicului Hossu ca la vatra mângâierilor și a nădejdlor.

Era foarte tânăr când a ajuns episcop; „tinerețele lui însă nimeni nu le-a disprețuit”, fiindcă avea sufletul mare de conducător, care-l făcea respectat. Azi, după un sfert de veac, nimănu-i nu-i pare obosit ori îmbătrânit, fiindcă arde cu vechea putere marea lui iu-

Sunt abia câteva săptămâni de când ne-a cercetat. L-am văzut după doi ani de absență forțată. L-am găsit neschimbat. Aceeași statură dreaptă de brad, pe care nici vremea nici furtuna n'a reușit să-l îndoate. Aceeași privire senină, scaldată în lumina credinței de dincolo de veac. Aceeași vigoare și aceeași încredere, nesdruncinată ca stăcile dreptății eterne, în destinele neamului, pe care le rânduește Dumnezeu nu oamenilor.

Și totuși, a bătut „anii lui Petru” de când poartă în inimă harul și în gând povara cutremurătoare a răspunderii episcopale! Mult pentru o scurtă viață de pământean. Greu, dacă ne amintim icoana plină de isbiri ale sorții, sbuciumată din cale afară, a acestui

câtă sete cetiam pe Eminescu, pe Coșbuc, pe Caragiale, pe Slavici și pe ceilalți mari scriitori! Par'că era mai plăcută lectura în trei, sau mai mulți! Cum te ai spăriat, când ți-a spus Maior, că au făcut foc cu cruci căzute din cimitir? Bieții băieți nu aveau lemne și iarna era grea, iar crucile zăceau în zăpadă!

Ce spaimă m'a apucat, când a venit Ivan (Dumnezeu să-l ierte!) și m'a întrebat, ce țigare era aceea, pe care ți-am dat-o s'o fumezi, pentrucă ai căzut amețit de pe piatra din grădina gazdei? Era vorba de o „cubă”, găsită în buzunarul unui pardesiu vechiu al bunului meu protector Victor Szmigelski. Cine știe, câți ani a stat „cubă” aceea în buzunar, până ce ai ajuns să sorbi tu cu nesaț nectarul din ea?! Nu aveam nici unul bani, ca să luăm o „ienigă” de doi fileri, din care făceai patru țigări și tu nu mai puteai. Îți lăsa gura apă. De aceea am cerut eu țigări pentru tine dela culegătorii Corvin, Gruța și ceilalți: „Fi bun, dă-i lui Ion o țigară”, și de cele mai multe ori aveam noroc. Tu, băiat modest și rușinos, nu îndrăzneai să ceri. Cerșam eu pentru tine.

Cum te-am pregătit de „balul studenților” în clasa a VIII-a? Dela un teolog am adus „Kaiserrokul”, eu am dat vesta și butonii și așa rând pe rând te-am „echipat”. Tu erai jucător, Ioane, eu nu, și apoi ai primit o veste frumoasă dela Cenade...

Fiind vorba de butoni, ți-aduci aminte, cum — ca buni filologi — am dedus, că numele și l-au primit dela butonii tăi de tinichea, cari aveau forma de bute?

Oh! Dar de tragedia cu germana, ți-aduci aminte? Era ultimul examen de clasă. La examen asista și directorul. Tu traduceai din o carte fiendurită, frumos și răspicat. Directorul umblând printre bănci își aruncă ochii la cartea ta și deodată ți-o ia din mână, o aruncă, de s'au împrăștiat filele, cătu-i clasa: „Ce, ai scris printre rânduri”, a strigat directorul? Ai rămas buimăcit și te uitai spăriat la severul director. „Nu am scris eu „Domnule Director”, ai spus și aveai dreptate, pentrucă cine știe cu câte generații mai înainte a scris un inaintemergător. Dându-ți altă carte, s'a convins și directorul, că traduci tot așa de bine, ca mai înainte. Dacă știa directorul cât erai de miop, nu ți-ar fi făcut-o. Tu abia vedeai literile tipărite, nu să citești minusculele fostului stăpân al cărții. Dar toată scena mai avea un tâlc, însă o lăsăm uitată. „De mortuis”...

După maturitate, am mers amândoi la Cenade, la casa părinților tăi, cari m'au primit așa de bine. Vreo cinci zile de hoinăreală prin pădurea Cărbunari, recitând versuri din poezii favoriti, povestind, făcând planuri și căutând hurlupi. Atunci m'ai învățat de rost singurul sonet al lui Coșbuc:

bire de Dumnezeu și de oameni, aceeași râvnă pentru Biserica Domnului și pentru soarta neamului său.

Așa să ni-L țină Dumnezeu și de acum înainte: în pace, întreg, onorat, sănătos, întru zile îndelungate, drept îndreptând cuvântul adevărului său!

Sfântul Părinte felicită pe P. S. Iuliu

„Aflăm, într'adevăr cu bucurie, că vei împlini în curând cinci lustri de când, înălțat la cinstea episcopală, ai luat cărma acestei vaste dieceze. Doar este cunoscută grija necurmată, cu care nu ai încetat a cerca folosul turmei Ție încredințate, atât prin împlinirea datorințelor slujbei de păstor cât și prin un distins dar al propovăduirii sacre. Prin munca ta apoi s'a zidit clădire nouă mai potrivită pentru seminarul clericilor și s'a ridicat din pământ reședința episcopală plină de decor și frumuseță. Ai mai pus deosebită grijă pentru progresarea amânduror școale, în cari se dă instrucție cuvenită învățătorilor și învățătoarelor după percepțiile și disciplinele credinței catolice. Și nu mai puțin vrednic de pomenit ești pentrucă ai apărât pe față și cu tărie și în casa țării cauza religiei și bunul catolicilor și că ai ajutat cu părintească dragoste mai ales pe văduvele și orfanii părăsiți și că, necruțând nici o oboseală, n'ai întrelăsat a cerceta tot la cinci ani parohiile preaextinsei tale eparhii.

Drept aceea, pomenind cu mângâiere aceste alese înfăptuiri pastorale, îți gratulăm din suflet, Venerabile Frate, pentru acest iubileu episcopal, și deodată rugăm fierbinte pe Dumnezeu să-ți dăruiască îmbelșugat ajutoarele și mângâierile de sus. Și nu ne îndoim, că însuși din prăznuirea acestui eveniment îmbucurător vei lua puteri noi ca să poți povățui cu tot mai mare râvnă și zor pe credincioșii Ție încredințați la pășunea sfântă a mântuirii. Iar pentruca acest praznic să fie mai de folos pentru credincioși, îți dăm facultatea, ca într'o zi anumită, dupăce vei fi săvârșit sfânta Slujbă pontificală, să dai în numele Nostru și cu autoritatea Noastră bi-

*Se zice și s'a zis, că-i un secret
Al artei să scrii macabe-arabe,
O odă să știi face unei babe
Și fără fond să scrii un bun sonet...*

Multe poezii am știut de rost și le-am uitat. Sonetul acesta, cum o fi de rând, nu l-am uitat până azi. Și au trecut 42 de ani de atunci.

Timpuri frumoase, timpuri de tinerețe și de vigoare. S'au dus. „Fugaces labuntur anni”, Ioane. Când, înainte cu vreo câteva săptămâni ne-am întâlnit în Sibiu, bucuria mi-a fost mare. Nu te mai văzusem dela începutul lui Septemvrie 1940, când stam fără vorbă în fața Teatrului din Cluj. „Cine știe, ce-o mai fi de noi”, am zis amândoi deodată și ne-am despărțit. Acum te-am revăzut, trecut de 60 de ani. „Oare, de ce umblă cu capul plecat”, m'a întrebat tinerică mea însoțitoare? „Il trage barba în jos”, am răspuns eu. „Dar D-ta nu ai barbă mare... a mai zis ea, neîntregindu-și gândul. Iar în gândul meu mi-au revenit versurile lui Topârceanu: „Două jucării...”

Să trăiești sănătos, Ioane, să fii tare, ca să poți trece cu bine peste limita pusă de Psalmist. Și dupăce nu vei mai fii, vei fi pomenit de urmași, pentrucă monumentul, ce ți-ai ridicat, e „aere perennius”, mai tare ca

necuvântare credincioșilor cari vor fi de față, împreună cu indulgența plenară, de a se câștiga pe lângă condițiile obișnuite ale Bisericii. Apoi ca vestitoare și mijlocitoare al acestori haruri cerești și mărturie a dragostei noastre deosebite, să fie Bindecuvântarea Apostolică pe care o împărtășim în Domnul cu toată dragostea, Tăe Venerabile Frate și tot clerului și poporului încredințat grijei tale".

Dat în Roma la Sfântul Petru, în ziua XXI-a lunii Aprilie anul 1942, al patrulea al Pontificatului Nostru.

Papa PIUS XII-lea

Pastorală jubilară a P. S. Iuliu

„La „Intrarea în Biserică” se plinesc 25 ani dela înălțarea nevredniciei noastre la dumnezeiasca slujbă a episcopiei, pentru păstorirea acestei vlădicii de Dumnezeu păzită. Am dorit din tot sufletul, să nu, ne oprim la praznic lumesc. Ceasurile pe cari le străbatem ne cer toată reculegerea sufletelor noastre. În această reculegere a rugăciunii să ne întrunim cu toții cerând mila Domnului care ține cumpăna dreptății, pentru a lua în seamă chivernisirea slujbei ce ne-a încredințat. Rugăciunile voastre le-am cerut și le cer în ceasul când cerșesc milă și iertare dela Domnul și când îi mulțumesc din tot sufletul pentru toate câte mi-a dăruit mie în slujba închinată vouă și înaintașilor Noștri.

Această sufletească îmbrățișare să fie praznicul nostru în ceasul de față și innoirea puterii sufletelor noastre pentru urmarea, fără șovăire, a cărării slujbei noastre până la sfârșit. Dragostea lui Hristos a însuflețit tot gândul meu și tot pasul slujbei mele pentru voi. Am fost fericit primind în schimb înțelegerea inimii voastre iubitoare. Pe aceasta s'a întemeiat puternic, Venerați Frați și Preaiubiți Fii, lucrarea slujbei mele și am fost fericit pentru tot ceace a răsărit în urmă.

Intru slujba lui să închinăm toată puterea sufletului nostru.

Cu această hotărâre urmez înainte calea slujbei, cu ajutorul Domnului și ocrotirea Maicii Domnului.

Pe această cale a primit sufletul meu mângâierea aleasă a gloriosului urmaș al Sf. Petru, Papa Pius XII, care s'a îndurat prea-

grațios a-mi trimite augusta Sa părintească scrisoare.

Cu suflet smerit și adânc recunoscător am primit cuvintele părintești cari trec, cu apostolică binecuvântare, peste cărarea străduințelor slujbei noastre, închinată acestei scumpe vlădicii. În ceasuri de grea încercare și suferință am plecat pe această cale, cu un sfert de veac în urmă. Lumina pașilor cărării mele a fost dragostea sufletelor voastre și a părinților vostri scumpi. Aceasta m'a purtat prin mijlocul vostru. Aceasta a fost puterea slujbei mele. Dragostea lui Hristos ne-a silit pe noi. Răspunsul dragostei inimii voastre, Venerați frați și Preaiubiți Fii, a fost fericirea mea. — Cu acelaș suflet și aceeaș inimă sunt, din mila Domnului, în mijlocul vostru, cu aceeași hotărâre de a revărsa mângâierile Domnului în sufletele însetate. Cu ajutorul Domnului, întărit de apostolica binecuvântare a măritului Urmaș al lui Petru, silit de dragostea lui Hristos, urmez cu hotărâre calea înainte.

Ajutorul rugăciunilor Voastre va fi puterea pașilor mei.

„Voi sunteți mărirea noastră și bucuria noastră”. (I. Tes. II. 20).

La „Intrarea în Biserică” voiu mulțumi Domnului în Catedrală și voiu împărți Bindecuvântarea Apostolică a Sfântului Părinte dela Roma, îmbogățită cu indulgență plenară, iar la 13 Deemvrie voi închina Domnului slujba mulțumirii în Catedrala dela vechea reședință”.

Completarea Comitetelor „Agru”

În Congresul General al Agrului ținut în Blaj în zilele de 21 și 22 Nov. 1942, s'au făcut următoarele completări de comitete:

I. Comitetul Central al Agrului.

Rds. Pr. vicar Dr. Iuliu Rațiu, vicar Timișoara, a fost numit consilier eclesiastic.

a) Au fost confirmați membrii cooptați în ședința comitetului plenar din 2 Aug. 1942: Dr. Alexandru Buia, prof. univ. Timișoara, ca *secretar general* substit.; Emil Petean, funcț. Timișoara, în calitate de *casier*; Dr. Ioan Țenchea, avocat Timișoara, membru.

b) Au fost aleși *viceprezidenți* domnii:

arama. Firește, atunci nime nu va ținea seama, că eu te-am introdus în publicistica și literatura românească.

Octavian Popa

Spiritul Blajului

3) **de Radu Brateș**

10. Acesta este sufletul Blajului, și l'nia adevărată a tradiției sale! Ea pleacă dela episcopii *Inocențiu Micu Klein și Petru Pavel Aron*, și este dusă mai departe de activitatea învățaților *Școlii Ardelene*, de energia luptătoare a lui *Simion Bărnuțiu* și a generației de profesori și elevi dela 1848, de munca uriașă a savantului *Timotei Cipariu*, sufletul cald și împăciuitoare al mitropolitului *Alex. Șterca Șuluțiu*, preocupările multilaterale ale prepozitului capitular *Ioan Micu Moldovanu*, personalitatea puternică și autoritară a mitropolitului *Ioan Vancea de Buteasa*, al doilea întemeietor al Blajului. Și tot astfel, în timp, tradiția Blajului s'a îmbogățit prin entuziasmul și priceperea generației care avea în frunte pe *Augustin Buncea*, istoricul român, pe *Alexandru Grama*, *Vasile Hossu* și pe poliglotul vestit și omul de o rară erudiție *Victor Szni-gelski*. De aceste nume este legată apariția ziarului *Unirea* (Ianuarie 1891), care, într'o

existență de o jumătate de veac, a reprezentat forța spirituală a Blajului. În jurul ei s'a strâns cu timpul tot ce a avut Blajul mai de preț ca inteligență, spirit naționalist și talent literar. Amintim câteva nume: *Dr. Vasile Suciu*, mitropolitul de mai târziu, *Aurel C. Domșa*, *Alexandru Ciura*, *Octavian Prie*, *Alexandru Lupeanu-Melin* și alții, în viață.

După războiul mondial, spiritul Blajului și-a găsit conducător în personalitatea impunătoare a mitropolitului *Dr. Vasile Suciu*, care a concretizat toată vigoarea și demnitatea unor așa de sîrăluți predecesori.

*

11. Azi Blajul se află la o răscruce. Din elementele spiritului blăjan nu s'a pierdut nici unul: nici mândria originii noastre romane, nici naționalismul activ și temerar, nici convingerea creștină care se cere trăită și tradusă în fapte, nici pasiunea pentru creația culturală, nici dispoziția pentru unire și înțelegere. Dar de câtva timp, Blajul nu manifestă o înclinare specială față de unul ori de altul din elementele tradiției sale. Rămâne să se vadă de acum înainte cum se va manifesta sufletul Blajului și care va fi elementul spiritului blăjan care va deține supremația și va câștiga victorii.

Dr. Petru Poruțiu, prof. univ. Sibiu; Dr. Zecovie Păclișanu, director general, București.

c) Au fost aleși *membri în comitet* domnii: Dr. Iuliu Moldovan, prof. univ. Sibiu; Dr. Dr. Romul Boilă, prof. univ. Sibiu; Dr. Ioan Cosma, notar public, Sibiu; Dr. Victor Motogna, prof. univ. Timișoara; Dr. Liviu Rusu, prof. univ. Sibiu; Dr. Augustin Maior, medic, Timișoara; Dr. Macedon Cionca, Rădăuți; Ion Nușfăleanu, prof. Șc. Norm, Cernăuți; Dr. Pompiliu Simonetti, adv. Sibiu; Victor Mureșan, insp. gen. Sibiu; Gheorghe Neamțu, dir. șc. f. r. Caransebeș; Gheorghe Farcu, mare ind. Bălți; Traian Mija, insp. gen. Constanța; Dr. Părvu, medic, Râmnicul Vălcii; Dr. Emil Deciu, președ. Curtii Adm. Iași; Ing. Dr. Gh. Suciu, Ploești.

II. Comitetul Central al UMFRU-ului.

a) S'a luat la cunoștință că Dna *Livia Dr. Romul Boilă*, Sibiu, și-a reluat funcția de prezidentă generală. — b) Dintre prezidențele diecezane, cari toate sunt viceprezidente ale comitetului central, dna *Olga Dr. Vicaș*, prezid. diec. Lugoj, din Arad este declarată de întâia viceprezidentă a comitetului central. — c) A fost aleasă în Comitetul central ca membră, dându-i-se delegația specială de a convoca și organiza UMFRU-I diezezei Oradea-Beiuș, dna directoară a liceului de fete din Beiuș, *Eliza Dr. C. Pavel*.

III. Comitetul Arhidiecezan al UMFRU-ului

A fost aleasă de *prezidentă* dna Maria canonic Iuliu Maior Blaj, și *viceprezidentă*; Dna Eugenia director Dr. Coriolan Suciu Blaj, iar *membre* în comitet: toate membrele comitetului Reun. fem. rom. din Blaj și câte 2 delegate din comitetele celorlalte reun. din arhidieceză.

IV. Comitetul Arhidiecezan al Agrului

Au fost aleși *membrii*; avocat Constantin Cernăianu, București; Colonel Septimiu Cuteanu, Iași; Inginer Gherman, Câmpina; Teodor Almășanu, funcț. sup. B. N. R. Galați; Sebastian Dărămuș, Dir. Cam. Agricole, Chișina Nouă. Dr. Turdeanu secret. Primăriei R. Sărat; Gavril Crișan secret. Primăriei Focșani; Alexandru Hoțiu secret. Primăriei T. Jiu.

De dragul sufletelor. Lăsăm datele să vorbească, remarcând doar atâta că e vorba de *sfinte misiuni populare*, ținute toate de *Părinți Basiliani* în parohii din tractul protopopese al *Șarmașului*, în care protopopiat a rămas anul acesta abia patru parohii fără misiuni. Incestările noastre sunt următoarele:

I. *P. Dr. Iosif Bal* dela Obreja a ostent cu vestirea cuvântului mântuirii în: 1. *Frata*, 11—17 Oct. Paroh păr. Petru Ch. țanu. Mărturisiri: 723. Preoți ajutători: Pr. Victor Niccoară, preot refugiat, Turda; Gh. Șomlea, Vișinel; Iacob Moga, Berchieș. — 2. *Berchieș*, 18—24 Oct. Preot local, Pr. Iacob Moga, 320 cuminecări. Preot ajutător Pr. Gh. Șomlea, Vișinel. Recepția solemnă alor 40 membre în Congregația Mariană. — 3. *Sâmboleni*, 24—30 Oct. Preoți locali: Iuliu Gherman și A. Birig, utilizat: 560 cuminecări. Primirea solemnă în Congregație alor 80 membre. Preoți ajutători Pr. Dr. Liviu Stupineanu și Pr. Prof. Gherman — 4. *Vișinel*, 30 Oct.—4 Noemvrie. Paroh Pr. Gh. Șomlea. 642 cuminecări, recepția solemnă alor 60 membre în Congregația Mariană. — 5. *Bolda*, 5—11 Noemvrie. Preot local, B. Pinteș. 523 cuminecări. Recepția solemnă în Congregația Mariană alor 62 membre. Au ajutat la mărturisiri: Pr. Dr. Liviu Stupineanu și Pr. Gh. Șomlea.

II. *P. Gherasim Juca*, egumenul sf. Mănăstiri a Prislopului, a ținut misiuni în: 1. *Tușina*, din 25 Oct.—3 Noemvrie. Preot local G. Pop-

Cuminecări: 559. — *Legiu. Preot local V. Cucu. Cuminecări: 250.* — 3. *Cămărașul de Câmpie, Preot local I. Aldea. Cuminecări: 738.* S'a făcut primirea solemnă în Congregația Mariană alor 97 membre. Preot ajutor: P. Dr. Iosif Bal.

III. *P. Vasile Dardai* dela Obreja, în răstimpul dela 17 Oct.—20 Noemvrie a făcut apostolie misionară în parohiile: 1. *Țăgșoru*, unde s'au înregistrat 378 apropieri de sfintele taine. La mărturisiri a ajutat Pr. Alexandru Rusu, parohul locului. — 2. *Țagu*, parohia părintelui Emil Rașca, cu 744 apropieri de sf. taine. Ajutoare în afară de părintele locului au mai dat Pr. Alexandru Rusu din Țăgșoru. — 3. *Visuia*, cu 710 cuminecări. La mărturisiri a dat ajutor, pe lângă Pr. Vasile Șarmășanu preotul locului, și Pr. Augustin Chifor din Delureni. La Visuia s'a întors la sf. biserică un pocăit și s'au înregistrat și trei chemări la călugărie. — 4. *Delureni*, unde s'au apropiat de sf. taine 601 credincioși. A ajutat la mărturisiri Pr. Augustin Chifor, parohul locului, Pr. Alexandru Cioclan dia. Fântânița și Pr. V. Șarmășanu din Visuia. — 5. *Fântânița*, cu 164 mărturisiri și cuminecări. La mărturisiri a ajutat părintele locului Alexandru Cioclan.

Numărul apropiierilor de sfintele taine vorbește dela sine despre reușita sfintelor misiuni, cu toată vremea rea și noroiul mare de pe Câmpie și în ciuda depărtărilor mari a caselor de biserică. La ultimile trei misiuni s'a putut observa și un mare număr de credincioși rămași vremelnice în Ungaria, dar cari folosindu-se de cărțile de lucru dela autoritățile maghiare pentru pământurile rămase la noi, au putut să participe cu adâncă emoție sufletească la predici în bisericile la cari au aparținut înainte. — Laudă și mărire lui Dumnezeu pentru toate.

Sectarismul, un pericol național

Neamul românesc se află astăzi înclăștat în cel mai crâncen războiu, și datorită noastră, a tuturor, este să sprijinim cu trup și cu suflet această acțiune până la victoria finală. Dar, spre regretul nostru, caută să constatăm că există în Țara Românească secte religioase cari continuă agitația lor, constituind un adevărat pericol național în vremurile de azi, mai ales că ele sunt elemente de disoluție, de învrăjbiere, și sfărâmare a unității naționale. Această acțiune de fărâmițare a unității românești este finanțată cu bani grei de oameni a căror ideal religios nu se identifică cu al neamului nostru. Sectarii, ori cum s'ar chema ei, și oricât de atașați s'ar arăta ei statului, de fapt nu-l acceptă decât din oportunism, deoarece ei militază pentru un internaționalism, sub masca religiosității, fiind alături de francmasonerie cei mai activi fermenți ai destrămării unității neamului nostru.

Sectele religioase sunt un imprumut străin. Ele ne atacă omogenitatea, și macină tăria existenței noastre. Și lucrarea este cu atât mai primejdioasă, cu cât sufletul poporului nostru este profund religios, iar sectele voesc să speculeze tocmai această sensibilitate religioasă a lui. Altfel nu se explică puzderia de secte existente, ca de pildă: adventiști de ziua a șaptea, ba tiști, reformiști, nazareni, studenți în biblie, secerători, pentecostaliști creștini după evanghelie, inochentiști, lipoveni, tudoriști, studiști, duhoborți, moloșani, spiritiști, și altele.

Pentru a se edifica orice om cu ju-

decată sănătoasă asupra pericolului național pe care-l reprezintă sectele pentru Țara noastră, este destul să cunoască fie și numai în parte doctrina și psihologia sectară.

Căci doctrina îl obligă pe sectar să nu pună mâna pe armă, atunci când țara cere să fie apărată, îl învață pe sectar să considere ca necurat pe tot cel ce nu aparține sectei lui, să-l urască de moarte și să caute pe toate căile să-l distrugă. — Crescuți într-o astfel de doctrină, e de sine înțeles că sectarii nu numai că nu aduc nici un serviciu util țării, ci dinpotriva sunt elemente primejdioase pentru ea.

Se lucrează azi la refacerea patriei. Și, paralel cu aceasta, la opera de unificare a sufletului ei. Cea dintâi se realizează pe frontul din Răsărit. Cea de a doua se săvârșește pe frontul intern, prin munca Bisericii și școlii. Unificarea sufletească însă este mult stânjenită și îngreunată prin lucrarea de sabotare a sectelor, pentru stăpîrea cărora trebuie să dezvoltăm o acțiune plină de zel și de pricepere. — Astăzi, când neamul face sforțări gigantice să-și recâștige ce-i al său, acțiunea centrifugală și pulverizatoare a sectelor e un obstacol, ce trebuie înlăturat.

Leontin Florian

O intervenție curagioasă

În *Curentul* din 10. XI. 42, dl *Romulus Dianu*, unul din cei mai de seamă susținători ai scrisului nostru zilnic, se ridică vehement împotriva încercării de a slaviza graiul românesc, încercare ce fără îndoială poate avea cu timpul urmări grave, dată fiind perseverența și iscusința celor cari militează pentru acest lucru. Căci într'adevăr sunt iscusii partizanii acestei teorii. Nu spun deschis: *suntem împotriva culturii și a limbilor romanice* pentru că asta ar fi prea grav, fiind în definitiv egal cu a spune: nu voim civilizația și nici nu ne interesează lumina culturilor înaintate din Apus. Ei spun doar atât: avem o dragoste deosebită față de cuvintele vechi românești și nu putem suferi (așa ar trebui să facă orice scriitor român) cuvintele de origine latină, ce au intrat și continuă să pătrundă și să se împământenească în limbă.

Ori, în majoritatea absolută a cazurilor dragostea acestora pentru cuvintele vechi înseamnă pur și simplu dragostea pentru cuvintele slave pe care limba, organism viu cu legi bine definite, le-a eliminat, înlocuindu-le cu altele de origine latină luate din limbile romanice. Așa e spiritul limbii noastre: asimilează extrem de ușor cuvintele de proveniență latină; ori îi place cuiva ori nu.

Nu trebuie însă forțat drumul unei limbi, așa cum nu e recomandabil să te amesteci și să schimbi direcția de creștere a unui copil. Tot ce nu cadrează cu ființa și mersul natural al limbii, se elimină dela sine fără a fi nevoie de sfatul ori biciul satiric al cuiva. Iată de exemplu câteva cazuri din vremuri foarte apropiate, deci ușor controlabile.

Poate nici douăzeci de ani nu sunt de când președintele de tribunal invita pe avocatul apărării: D-le avocat, aveți „parola”. Cine mai aude azi de „parolă” în asemenea ocazii?

Pe la 1870 învățatul episcop al Romanului Melhisedec, tipărește o carte de rugăciuni (*Oratoriul*) într-o limbă mai latinizată decât a lui Cipariu. Cu tot fondul admirabil alcătuit, cartea nu a avut decât efect minim și a dispărut repede din circulație, tocmai din pricina excesului de latinisme.

Prin 1916-1918 se spunea consecvent la București și în alte orașe muntene „posmojnic” în loc de „ajutor de greșier”. Azi nimeni nu mai vorbește așa.

Ce sens mai poate avea atunci dragostea deosebită pentru cuvintele vechi, de obicei slave, dispărute din limbă sau pe cale de a dispărea alungate de cele latine? *Limba nu poate fi forțată să înghită cuvinte ce nu-i plac și pe cari singură le-a alungat odată din uz, cum nu poate fi determinată nici să nu primească și să nu mistue cuvintele cari îi convin.*

Dar în definitiv, de ce ar fi mai bune cuvintele de origine slavă decât cele de origine curat romanică? De ce să fie mai frumos a spune: „făgădulală” (maghiar) decât „promisiune” (latin), „a blagoslovi” (rus) în loc de „a binecuvânta” (latin), „obârșie” (slav) în loc de „origine” ori „glagorie” în loc de „minte”-„înțelepciune”?

Dacă evident, din comparația între frumusețea și expresivitatea cuvintelor străine în special slave pe de o parte și a celor de origine latină pe de alta, birue cele romanică, cum se explică atunci ura aceasta într'adevăr stranie pe care corifeii mișcării pentru slavizarea limbii o au față de cuvintele romanică? În articolul d-lui *Dianu* s'ar putea par'că citi printre rânduri faptul într'adevăr curios, că râvna acestora nu s'ar inspira la urma urmei exclusiv din motive lingvistice și că truda aceasta pentru a crea un spațiu vital cât mai extins cuvintelor slave ar putea fi pusă în legătură cu anumite scopuri bine definite, străine din păcate de limbă și de nevinovatele ei legi. Ceeace dacă s'ar adevări ar fi într'adevăr senzațional.

Mai mult decât în orice alt colț al țării, la Blaj s'a cultivat și exaltat dragostea nețărmită față de ideea latină, în orice formă s'a prezentat. În această privință nu s'a iăcut poate până azi un singur pas înapoi dela explozia plină de mândrie latină a lui Samuil Micu: „... mult este a fi născut Român!” Toată stima deci și prețuirea pentru intervenția curagioasă a d-lui *Dianu*.

Traian Cosma

Pentru ca să se știe. În legătură cu amintirile d. *M. Măcelaru* despre mitropolitul Vancea, am primit dela păr. *Octavian Popa* încreștările cărora le facem loc în celea ce urmează:

Profesorul numit de Vancea predicator al catedralei (e vorba de Dr. Seb. Radu, so-crul păr. Agâ biceanu) nu a fost numit protopop de Vancea, ci — mai târziu — de Mihaly, în 1898.

Supa la Seminarul teologic pentru elevii săraci, iarăși s'a introdus mai târziu, după moartea lui Vancea. Înainte clericii aveau câte un băiat de serviciu, care le aducea laptele, sau cafeaua dimineața din oraș și le făcea și alte servicii. În schimb clericul trimitea băiatului său la amuzi și la cină, prin credincier, mâncarea ce-i rămănea, primindu-și fiecare cleric porția sa deosebit. După ce s'a introdus și dejunul pentru clerici și li se da mâncarea în forma de ozi, a încetat *instituiția de băiat de serviciu*, iar pentru elevii năcăjiți s'a introdus fierberea deosebită a unei ciorbe, care se da fiecăruia în ulcica sa.

Autorul amintirilor însă nu ține seamă de ordinea cronologică. Eu care am trăit acel timp de tranziție, am avut teolog în 1892—3 și 1893—4, iar după aceea am primit masa un timp dela Seminar, apoi dela Internatul de băieți, fiind în serviciul profesorului și canonicului Szmigelszki.

Intre bunul plac și tipic. Sub acest titlu preotul român ortodox *Nic. N. Negușerie* un bine cumpănit articol în *Păstorul Ortodox* (Nr. 9-10 Sept-Oct. 1942) din Pitești. Reproducăm și noi rândurile de începutură:

„Adeseori și unii dintre slujitorii altarelor se ridică împotriva actualelor forme ce îmbracă cultul nostru ortodox. Aceștia sunt de părere că, sub forma în care le avem noi, erau bune pentru vremurile de demult, când lumea era mai puțin ocupată sau că sunt bune pentru călugări, cari n'au altă treabă decât pe aceea de a săvârși diferite acte ale cultului.

Și, ca atare, mulți din acești slujitori, crezând că se pun de acord cu aceste vremi de prefaceri, adoptă în oficierea cultului divin o seamă de schimbări. Astfel, unii omit multe din rugăciunile ce însoțesc multe slujbe. De aceste omiteri nu este scutită nici Sf. Liturghie, miezul cultului ortodox. Spre exemplu, ecteniile dintre Evanghelie și cântarea heruvimică au ajuns la capriciul unora din slujitorii sf. Altare. Mulți merg până acolo că le reduc la una singură. Nu mai vorbim de celelalte ierurgii, unde totul tinde spre o cât mai posibilă scurtare.

Alții, dimpotrivă, socotind că unele servicii divine au lipsuri, le completează prin o seamă de adăugiri, cari nu sunt altceva decât simple improvizații de moment, ce se rostesc încurcat și neînțeles ca formă și neortodox ca fond. Sunt și cazuri când unii preoți devin imnologii sau compozitori de rugăciuni pentru simplul motiv că, venind un creștin să-i citească pentru o anumită boală sau pentru îndeplinirea unui gând oarecare, și negăsind în molitfelnic o atare rugăciune, o compune la moment, sub o inspirație complect profană și adesea eterodoxă.

Și în fine alții procedează la modificări în chiar textul oficial al cărților de ritual, modificări ce ating sau forma de exprimare a diferitelor rugăciuni și ziceri sau chiar ordinea de desfășurare a sfintelor ierurgii.

Cuvintele de desaprobar pe cari le are numitul preot pentru cei ce nesocotesc rândurile tipicului sunt cât se poate de îndreptățite.

Jertfă bineprimită. Obolul de anul trecut al Arhidiecezei pentru susținerea idealului râvnit de „*Opera Pontificală pentru Răspândirea Credinței*“ a fost trimis la destinație. De acolo s'a primit o scrisoare de mulțumită, (15, X. 42), adresată *I. P. S. Valeriu Traian*, și scrisă latinește. În tâlcuire românească sună așa:

Excelența Voastră! Excel. Nunțiu Apostolic din România Ne-a făcut cunoscut zilele acestea că a primit dela Excel. Ta suma de 380.000 (trei sute optzeci mii) de Lei, cari au fost dăruiți, în anul 1941, de credincioșii Arhidiecezei Unite, Operei Pontificale pentru Răspândirea Credinței.

Vă felicit din inimă pentru o atât de reușită colectă în favorul misiunilor și Vă rog stăruitor să aduceți la cunoștința strădănicilor credincioși din Arhidieceză pentru cauza misionară simțemintele Noastre de mulțumită. Succesul strălucit al anului trecut îndrituește nădejdea că în acest an se va ajunge la acelaș rod. Ba la și mai mult.

Sărutând Inelul Sacru, etc., devotat *Hugo Bertini*, vice-secretar.

Mulțumită. Curatoratul bisericesc gr. cat. din *Valea-Largă*, aduce și pe aceasta cale mulțumirile sale. M. On. Ioan Bozdog preot pensionar, pentru suma de 35,000 Lei, spese avute cu zugrăvirea bisericii.

Știri mărunte

„Unirea“ n'a apărut săptămâna trecută, fiindcă n'am avut hârtie. Comanda s'a făcut cu luni înainte și tot atunci s'a și plătit anticipat. De atunci stăruințele, prin telefon, telegrame, scrisori n'au încetat. Toate au fost zadarnice. Rugăm pe cititori să fie cu înțelegerea necesară, știind că noi n'avem nici o vină. Rugăm deasemenea Oficiul de vânzare a hârtiei să distribue comenzile cu dreptate și cu grijă, ca să nu mai ajungem în situații atât de neplăcute.

Pentru cetitorii „Unirei Poporului“. Nesosindu-ne hârtia comandată încă din vară, „Unirea Poporului“ n'a putut ieși două săptămâni după o altă. Rugăm Onorații Frați Preoți, să binevoiască a arăta credincioșilor că nu din vina Redacției sau a Administrației, ci din cauza războiului s'a ajuns la această nenorocire. Numărul viitor va apărea cu data de 6 Decembrie și pe ziua de sf. Neculae îl vor avea în mână cetitorii. — *Redacția și Administrația „Unirei Poporului“.*

Sf. Scaun și Republica chineză. Am spus la vremea sa că Vaticanul se bucură pe zi ce trece de vază tot mai mare în fața lumii, fiecare țară dorind să-și aibă reprezentantul său pe lângă Sf. Scaun. Așa a făcut în acest an Japonia, apoi Finlanda și mai pe urmă China. În luna trecută guvernul chinez din Chung King a numit pe Dr. Cheou Kang Sié ca ministru plenipotențiar pe lângă Sf. Scaun. Până și chinezii își dau seama de forța spirituală a Vaticanului și de rolul mare al său în lume.

Misiuni populare. De sărbătoarea Sf. Dumitru (24-26 Oct.) s'au ținut deprinderi sufletești pentru credincioșii din parohia *Silivaș* (tr. Ocna Mureș). Cu predicarea lor au ostenit pâr. Iuliu Căpâlnău, prof. în Uioara și pâr. Teodor Radu din Unirea, cari au apropiat de Sf. Taine pe aproape toți credincioșii parohiei.

Palatul Invalizilor. „Eforia Ostășească“, organizație pornită din grija Mareșalului Antonescu pentru invalizii de război și orfanii acestora, văduve și copii, e pe cale să clădească în București un monumental palat al invalizilor. Va fi înzestrat cu dormitoare, sufragerii, bibliotecă, băi, ș. a. așa fel, cât locatarii să fie îngrijiți în cel mai demn mod, unora dându-li-se aci posibilitatea de e-și însuși vre-o meserie. Construcția aceasta grandioasă reclamă spese mari: cel puțin un miliard de lei. Cum însă Eforia Ostășească nu dispune de fonduri, s'a îndreptat către obștia română cu un apel la contribuție benevolă. Și-i de prevăzut că se vor găsi multe inimi generoase, gata să vină cu obolul lor întru ajutorul unei opere atât de mărețe și de vrednică să ia ființă.

Locale. Dumineca trecută, în cadrele sf. liturgii arhieresti slujită de Ierarhii: Valeriu Traian Frențiu, Vasile Alteni și Ioan Suci, a predicat în catedrală pâr. *Ion Agârbiceanu*, canonic. — Mâne va predica pâr. *Dr. Alex. Todea* profesor de religie, iar Duminecă cealaltă, de prasnica sf. Niculae, va predica pâr. *Ioan Moldovanu*, canonic mitropolitan.

Faptă demnă de toată lauda. Intr'una din zilele trecute pantofarul *Cernea Gligor* din comuna Iernut, a donat școalei primare din acea comună, încălțăminte în valoare de 12.000 lei. Aceasta încălțăminte, absolut nouă, a fost distribuită la 10 elevi dintre cei mai săraci și silitori. — Pentru aceasta faptă demnă de toată lauda, i s'a adus mulțumiri din partea Dlui Prefect al Județului.

Sume incasate de Consiliul de Patronaj al județului Tr. Mică. — În urma apelului lansat de către Dl Prefect al județului Târnava-Mică, către locuitorii județului, s'au donat Consiliului de patronaj începând dela 1 Sept. a. c. până azi, suma de 246.000 Lei. Se menționează cei cari au donat sume mai mari și anume: Muthu Aurel, Cipău 50.000 Lei; Pop Octavian, Deag 10.000 Lei; Crăciunean Octavian, Iernut 10.000; Marcu Octavian, Tău 10.000 Lei; Bonta Cornel, Sălcud 10.000 Lei; Lazar Ioan, Țapu 10.000 Lei.

Preoțimea catolică și închisorile. Guvernul spaniol, preocupat de reeducarea celor închiși s'a folosit foarte mult de opera preoțimii catolice spaniole. Din datele publicate rezultă că preoții au ținut peste 10.000 conferințe și au oficiat mai bine de 1500 căsătorii. În afară de aceasta, peste 85% dintre deținuți au cerut asistența preotului în caz de moarte. Și aci, ca și ori unde, preotul catolic e la datorie.

CARTI & REVISTE

ȘTEFAN BERGHOF, Primăvara iubirii, trad. Oct. Negruțiu. Cluj, 1942. Prețul 12 Lei. O broșură modestă, de 16 pag. în care autorul, scriind unui prieten, îi arată cum trebuie să-și păzească un tânăr tinerețea și izvoarele vieții, ca să fie într'adevăr vieța lui o primăvară a iubirii, o desăvârșire a planului Creatorului în lumea aceasta troienită de patimi și fărădelegi. — Aceasta este „*Primăvara iubirii*“, care a văzut lumina tiparului în Clujul nostru scump și drag. O recomandăm stăruitor tinerilor cărora le este adresată și cărora le va face mult bine. (sic.)

DR. SEPTIMIU TODORAN: Papa Pius XII. Tip. Seminarului, Blaj, pg. 32, Lei 30.

Un mic omagiu al autorului pentru Sf. Părinte cu ocazia jubileului de 25 ani de episcopat. În puține pagini autorul ilustrează activitatea multilaterală a actualului Papă, bazându-se întotdeauna pe documente. Expunerea clară, stilul vioiu, bogăția de documente, fac ca această carte să fie citită cu plăcere. O recomandăm cu căldură tuturor cititorilor. (ivo)

PR. N. PURA, Culegere de Pilde pentru ilustrarea adevărilor creștine, partea II. Poruncile. Cluj, 1942. Prețul ambelor volume: 200 Lei.

Exempla trahunt. Pildele mișcă și împintină la fapte. Ne bucurăm că putem semnala apariția celui de al doilea volum de Pilde al Pr. N. Pura, tânărul apostol al tineretului din pământul scump al Ardealului însângerat. Frații preoți vor găsi în ele credința creștină trăită; vor putea medita exemplele alese și prezentate într'o limbă frumoasă și atrăgătoare; vor avea cu ce ilustra adevărurile credinței noastre, — singurele valabile și eterne — în aceste momente apocaliptice. Ambele volume se găsesc la Librăria Seminarului; Blaj. (sic.)

P. LUCIAN POP: Păcatele limbii, Bicsad, 1942, în 8° 193 p.

De zece ani Mănăstirea baziliană dela Bicsad tipărește cărți și calendare religioase foarte răspândite în masele populare. De curând ne-au venit de acolo două broșuri. A apărut în ediție nouă Calea Crucii. Harnicul scriitor bisericesc Pâr. Ieromonah Lucian Pop dela Bicsad, autorul mai multor cărți de popularizare a religiei, a tipărit o carte nouă. Subiectul — Păcatele limbii — ne dă o serie de povestiri morale. În fiecare povestire întâlnești, pe lângă elementul epic, narativ și elementul didactic-religios. După ce povestește o întâmplare din trecut, scoate din ea și anumite învățături. E scrisă cu multă artă. Pâr. Lucian Pop are talentul de a scrie lucrări religioase pentru popor. (ten.)

Telefonul „Unirii“

Ijuchi, Făgăraș. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

Brad, Lăzăreni. Am primit suma de 250 Lei. în contul abonamentului.

Irimieș, Zlatna. Am primit 500 Lei. Vă mulțumim pentru suprasolvire.

Moisă-Ocna Mureș. Am primit suma de 750 Lei.

Biserica-Boușarul de sus. Chităm primirea sumei de 300 Lei.

Dr. Geleşan Lugoj. Confirmăm primirea sumei de 300 Lei, abonament pe anul curent

Herman, Rogoz. Am primit abonamentul pe anul curent.

Oficiul Parohial Român Unit Alba Iulia I Lipoveni

Concurs

pentru ocuparea postului de *cantor* la biserica protopopească, cu termenul de 1 Ianuarie 1943.

Doritorii vor înainta cerere însoțită de diplomă de cântăreț și certificatul de bună purtare dela preot, pe adresa Oficiului protopopesesc român unit Alba Iulia.

Retribuțiunile împreunate cu acest post sunt: 1. Salarul dela Stat. 2. Locuință în natură. 3. Folosirea a 6 jug pământ arabil, sesiune cantorală și 4. Venitele stolare îndatinat.

Fiecare concurent se va prezenta în una din Dumineci sau sărbători pentru a cânta în biserică. Organizatorii de cor vor fi preferiți.

Protopop ELIE MAGDA